

ELOFIZETES
NYELVEN ÉS VIDÉKEN
 Egy évre ... 180 Lei.
 Három évre ... 500 Lei.
 Egy negyed évre 45 Lei.
 Egy hónap ... 15 Lei.

Hirdetések
 árakról sorsol.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP

SZERKESZTŐSÉG:
 Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 227.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Vállalat
 Bulvardul Regele Ferdinánd I. (József tőh.-nt) 29.
 TELEFON-SZÁM 131.

Arad, 1921.

Főszerkesztő:
Staubert József.

Csütörtök, március 31.

Az agrárjavaslat sürgős letárgyalása.

BUCURESTI: A képviselőház tegnapi ülésén Zamfirescu indítványt tett, hogy függeszték fel az ellenzéki képviselők kizárására vonatkozólag hozott határozatot, mert a most tárgyalandó fontos javaslatoknál szükséges az ellenzéki képviselők jelenléte is és a határozat felfüggesztésével megszünik az az egyetlen ok is, amely miatt az ellenzéki képviselők a képviselőház ülésén részt venni nem hajlandók. Együttal kérte, hogy addig, míg az ellenzék képviselői nem térnek vissza a képviselőházba, ne tárgyalják az agrárjavaslatot. A képviselőház többsége elvetette Zamfirescu elnök javaslatát és az agrár törvényjavaslat letárgyalására a sürgőséget kimondotta.

BUCURESTI: A szenátus legutóbbi ülésének megnyitása előtt Comană elnök a többségi szenátorokat értekezletre szólította a könyvtárba, amelyen jelen volt P. P. Negulescu miniszter is. Az elnök arra kérte a szenátorokat, járjanak nagyobb számban az ülésekre, támogassák a kormányt és annak reform- és egyéb javaslatait. Az ellenzék ellen a többség csak úgy küzdhet eredménnyel, ha összetart és meghiúsítja az ellenzéknek a parlament munkájának paralizálására irányuló törekvését. Ugyanekkor a föderációhoz tartozó szenátorok is értekezletet tartottak, amelyen kimondták, hogy összetartanak és egyetlen elveikkel ellenkező kérdésben sem engednek.

Ezután osztály-ülések voltak, amelyeken az erdélyi stb. területekre vonatkozó agrárreform javaslat, a földművelésügyi minisztérium létesítéséről szóló javaslat és több kisebb értékű javaslat került szóba.

Románia és a német áruk.

Bucuresti. Az Argus írja: Félhivatalos forrásból nyert információink alapján közölhetjük, hogy Franciaország diplomáciai közbelépése következtében a román kormány megváltoztatta a Németországból behozandó árukra vonatkozó rendelkezéseit. A kormány szolidárisnak jelenti ki ma-

gát a szövetséges államokkal és nem biztosítja többé a kereskedőket arról, hogy a német árukért fizetendő összegeket nem fogja a német kártérítések fejében lefoglalni. Ép ellenkezőleg, ezt az in-

tezkedést a legnagyobb szigorral fogja végrehajtani és nem tesz kivételt semmiféle áruval, még ha elsőrendű szükségleti cikkekről, vagy mezőgazdasági gépekről is van szó.

Teleki megegyezést hirdet.

BUDAPEST. Gróf Teleki magyar miniszterelnök nyilatkozott az újságíróknak és a következőket jelentette ki: Ahogyan Csehországgal ráléptünk azon utra, amelyen a megértés megtalálható, úgy készek vagyunk a többi szomszédainkkal is a barátság és kölcsönös megértés útját követni. A pénzügyi javaslat után a szociálpolitikai törvényjavaslatok egész sorát fogjuk a nemzetgyűlés elé terjeszteni. Módot fogok adni a magyar munkásságnak, hogy a készülő törvényjavaslatokhoz hoz-

zászóljon, mielőtt azok a nemzetgyűlés elé kerülnek. Nagyatádi-Szabó miniszter kijelentette az újságírók előtt, hogy az ingatlan vagyonváltságról szóló törvényjavaslatlal egyidejűleg a földművelési kormányzat új törvényjavaslatot szándékozik betervezni a nagybirtokok igénybevételéről. A javaslatban arról lesz szó, hogy a nagybirtokosok földjük egy részét már most átadják a bekövetkezendő ingatlan vagyonváltságra fejében a földreform céljaira.

Aradi „vizumozók” Bucurestben.

Uj fajta foglalkozási ágat jelent ez a furcsa szó, amelyet az aradi közhírvény tanultak. Vízumozónak mondják magukat azok az emberek, akik a lapok hirdetései között és a kirakatok reklamtábláin tudomására adják a külföldi utra készülőknek, hogy Bukurestben gyorsan megszerzik az utlevelekre az egyes követségektől a beutazási engedélyeket és elhozzák a pénzügyminisztériumtól a permist pénz kivételére vagy áruk behozatalára. Mindennap szaporodik a vízumozók tábora. Hivatalnok-emberek és más vállalkozó szellemű ifjak léptek erre a pályára, a mihez nem kell egyéb kvalifikáció, mint egy kis fürgeség és főleg megbízhatóság. Ha szerencse is van e mellett, akkor ez az új pálya nagyszerű, mert fényesen jövedelmez. Csak össze kell szedni 15-20 utlevelet, evvel leutazik a vízumozó Bucurestbe, 1-2 délelőtt bejárja a magyar, cseh és osztrák követségeket és még azon a héten itthon is lehet a kész vízumokkal. Minden láttamozásért 150-200 leu számít fel, 1-2 ezer leu biztos jövedelem marad így minden héten. Ha permist is hoz, ez még többet hajt a konyhára, mert jobban lehet érte felszámítani. Elnéztük Bucurestben, hányan és milyen fényesen élnek a vízumozásból. A híres Riegler-kávéház a tanya. Itt található Medgyaszai Jenő, az Aradon jól ismert színész, aki a színpadot ezzel az új pályával cserélte fel és mint mondja, sokkal jövedelmezőbbnek találja a követségek látogatását

az éneknél. Egyik legismertebb vízumgyáros a Medgyaszai sógora. rans találta meg így az egzisztenciáját. Állítólag ezer leu keres naponta. Ott tárgyal az ügyfeleivel egy leköltözött ügyvéd. Szintén meg van elégedve a vízumozás mesterségével. Természetes, hogy szaporán vannak nők is ezen a pályán. Pesti és erdélyi dámák, akik

nagyobb díjakat szednek az egyes vízumokért a felektől, mint a férfi-kollégák. Ami a követségeket illeti, legnagyobb forgalom a magyaroknál van. Itt naponta 150-200 utlevelet láttamoznak és ezért rendszerint csak másnap lehet megkapni a vízumot. Udvariasan fogadják a feleket a cseh utlevél-osztályon is, de leggyorsabban lehet végezni az osztrák követségen, ahol kevés a jelentkező és pár perc alatt kész a vízum. Érdekes, hogy minden követség más-más díjat szabott meg. A csehek 25, az osztrákok 55, míg a magyarok eddig 70, de pár nap óta már 80 leu szednek be minden egyes vízumért. Aradról mindig leu időzik Bucurestben néhány fiatalember több-kevesebb megbízással. Eddig rendszer volt, hogy ami elkészült, azt rögtön küldték valakivel haza, de mióta 12 aláírt utlevelet elvesztettek, aligha fogja lelkiismeretes vízumozó másra bízni a passzusokat. Inkább pár napig várjon tovább az utlevél gazdája, csak ilyen baj ne legyen.

Drágább lesz a jég.

(Mert minden megdrágult.)

A szokatlanul meleg tavaszi időjárás már most aktuálissá teszi a háztartások fontos nyári problémáját: a jégügyet. Zádor Imre gépüzemigazgató nemrég a város vezetősége előtt kijelentette, hogy a jéggyár igazgatósága a gyár ezidei üzembevonását csak súlyos áldozatok árán tudta megvalósítani s ennek következtében az ideiglenes jéget jóval magasabb áron tudják csak piacra hozni. Ezzel kapcsolatban, különösen az esetleges árbéli különbségek miatt érdekesnek tartottuk érdeklődni az ideiglenes jéggyártás várható üzletmenetéről a város közönségének a jégszükségletét fedező Schreier-féle jéggyárnál. A gyár tulajdonosa Schreier Viktor kérdésünkre a következő felvilágosítást adta:

A gyár ezidőszereint javítás alatt áll, ez azonban csupán a gépberendezés, az alkatrészek, amennyiben alkalmaznunk kell. Ezt a jéggyár kényes természetű gépezetei teszik szükségessé. A javításokkal előreláthatólag még a jövő hónap elején el tudunk készülni, s a meleg időjárás bekövetkezése után a gyárat azonnal üzembe vonjuk. Ugyátszik gyárunknak az ideiglenes még a tavalyi munkánál is többet kell majd produkálnia, amennyiben már a mai napig is oly szokatlanul nagyszámu előjegyzések történtek a jégre, hogy az ezentuli kívánalmaknak már nem tudunk eleget tenni. Az árakra vonatkozólag természetszerűleg a városi jéggyár tervbevevett árszabása után kell igazodnunk, egy táblának az árát a városi jéggyár a tavalyi 8 koronás árral szemben 6 leiben állapította meg. A jégárak felemelését a magasabb munkabérek, a villany, szén és olajneműek folytonos drágulása tette szükségessé; amoniákhoz például csak nehezen és rendkívül súlyos áldozatok árán lehet hozzájutni. A tavalyi elég drága jégárakról csak annyit mondhatok, hogy az elmúlt év alatt a gyár tetemes ráfizetéssel dolgozott. Állandó készletünk fenntartására a lajtajufalui vegyészeti gyárnál a súlyos közlekedési viszonyok miatt nem esz közölhetünk még megrendeléseket és így a dicsőszentmártoni vegyészeti gyár jóval gyengébb minőségű produkcióival leszünk kénytelenek beszerzési szükségleteinket kielégíteni. Gyárunk maxi-

máts munkateljesítménye ez évben is napi 50 métermázsra jég előállítására lesz.

irodalom és művészet.

A színház heti műsora:

Csütörtök: Szerelem vására. (C.)
Poór Lili vendégfelléptével.

Péntek: Troubadour. (A.)
Szombat fél 7 órai kezdettel: Szép Salamon Sára. — Varázshegedű. (B.)

Vasárnap d. u.: Sztambul rózsája.
Este: Bőregér. (C.)

Hétfő d. u.: Lili báróné. Este: Szökött katoná. (A.)

Poór Lili.

Ezt a nevet meg kell jegyezni. Viselője izig-vérig művésznő, abból a fajtából, amely gyönyörűségére van a közönségnek. Tegnap lépett fel először Bernstein híres drámájában a *Tolvaj*-ban. A férjének tetszelegni vágyó asszonyt, aki hogy elegánsan öltözködhessék, lopásra is vetemedik, sok színésznőtől láttuk az aradi színpadon. Valamennyi elsőrangú alakítást produkált. De Poór Lili *tolvaj* asszonya egészen más. Mintha közelebb férköznénk ennek az érdekesen megrajzolt nőalaknak a lelkéhez, érzésvilágához. Ugy érezzük, hogy ez a családi tragédia megtörténhetik akármelyik családban. Ez a valószínűség a Poór Lili művészetének titka. Nem alkalmaz mesterkélt fogásokat, más ezzel sokkal nagyobb hatást ér el, mint a dikció hálás eszközével. Akik tegnap este a színházban voltak, művészi élményben részesültek. Poór Lili stílust visz a színpadra, eleganciát és természetességet. A hangja szavárikus, bársonyos simaságú, mélyen bugó orgánium, amely a különböző érzelmek festésére alkalmas. Mindehhez hozzájárul az a ritka tulajdonság, hogy érző szívet visz a játékba és ezzel a közönséget meghódítja. A gyönyörű, plasztikus alak a kifejezetten hősnő alakja. Ilyennek képzeljük el Toscát, Fedorát, Opheliát, Monna Vannát és a többi tragikus heroimát. Játékának magával ragadó drámai ereje szinte kivívkozik a társadalmi drámák szűkre szabott keretétől. De hát lelkeket megrázó drámában nem láthatjuk, mert az aradi színpadon nem kultiválják ezt a műfajt. A vendégművésznőt a szépségű közönség szeretettel és lelkesedéssel fogadta. *Forgács*, a férj alakjában régi, jó szerepét játszotta, de a kontraszt mosolyra készítette a közönséget. Valahogyan nem tudta elhíttetni, hogy a fejedelmi termetű asszonynak ura és parancsolója. Régi jó alakítást produkáltak *H. Harmath Józsa*, *Várnai Földes* és *Mészáros*.

(K.)

A színházi iroda közleményel. Poór Lili a Szerelem vásárában fejezi be nagyszerű aradi vendégfelléptét. — Tibor Lóri a Troubadourban vendégszerepel pénteken szerződéses célból a városi színházban. A jó hírű alténkesnő

Azucina szerepében mutatkozik be aradi közönségnek s amennyiben sikerül öt lekötni a színház igazgatóságának, a színtársulat különben is kiváló opera együttese ismét egy elsőrangú erővel gyarapodik. — Szombaton fél 7 órai kezdettel tart előadást a színtársulat, s erre az alkalomra két egyfelvonásos tűzött műsorra az igazgatóság. Elsőnek a budapesti Apolló kabaré hosszú időn át volt műsordarabját, a Szép Salamon Sári-t mutatják be, amelyben Fedák Sári és Rózsahelyi Kálmán játszották tomboló siker mellett a két vezetőszerepet. Legutóbb Timisoaran (Temesváron) óriási tetszés mellett játszotta az aradi színtársulat ezt a bájos, vig egyfelvonásos. Utána a Varázshegedű fülbemászó muzsikájú operett kerül előadásra Bing János felléptével.

A Modern Kabaré mai műsora. Két egyfelvonásos teszi a Modern Kabaré mai műsorát változatossá és érdekessé. Egy komoly színjáték és egy gyűjtő hatású bohózat tarkítják a programot, amelyben a kabarétársulat összes tagjai új műsorral szerepelnek. Különös érdeklődésre tarthatnak Németh Margitnak a kiváló díszőzőnek új magán-számai, Kapossy Gizit új szólószámai, Aurel román komikus kitűnő új repertoárja. Érdekes műsorral szerepelnek ezenkívül Tolnay Dea, Beregi László, Btró Géza, új produkciókat mutatnak az Angelotti duo, Fila táncosnő, Pawlowna líriai énekesnő. A kitűnő, nívós műsor keretén belül a többi szerződött tag is új műsorral lép fel.

Megnyit a szépművészeti szalon új helyiségében, az Ortlay-palotában. Szencziócs képek, szobrok, máltárgyak állandó kiállítása, vétele, eladása és bizományi árusítása.

Redukálják

az állami tisztviselők fizetését

A kormány a közeljövőben terjeszti a képviselőház elé az új költ ségvetést, amelynek egyik leglényegesebb pontja az, hogy az államháztartás kiadásait redukálni igyekszik. A törvényt még le sem tárgyalta a parlament, de Aradra máris megjött az a pénzügyminiszeri rendelet, amely az állami tisztviselők fizetését április 1-től kezdve 20-25 százalékkal redukálja, a családi pótlékot és a ruhaségélyt pedig eltörli. Így április elsején az állami tisztviselők tetemesen kevesebb fizetést fognak kapni, ami bizonyára nem kelthet különösebb megnyugvást az amugy is kis javadalmazású hivatalnokok körében.

Windischgraetz herceg válópőre.

BÉCS. Érdekes családi affér támadt Windischgraetz Lajos herceg és felesége, Erzsébet főhercegnő válópőréből. A bíróság ítélete szerint Erzsébet főhercegnőnek, aki néhai Ferenc József unokája, négy gyermeke közül kettőt ki kellett volna adni az apának. Minthogy a főhercegnő és a gyermekek hallani sem akartak az ítélet végrehajtásáról, Windischgraetz herceg hatósági segítséget kért. A schönau kastélyban, ahol az anya gyermekeivel tartózkodik, megjelentek a rendőrök, mire a faluból 150 paraszt vonult ki és körülvette a kastélyt, hogy megakadályozza a gyermekek elszállítását. A rendőrök a tulerővel

szemben kénytelenek voltak eredmény nélkül távozni.

Az aradi vasuti tárgyalások.

A román-magyar vasuti bizottságok ma folytatták tárgyalásaikat a fontos vasuti kérdések ügyében az üzletvezetőség. A magyar vasuti bizottság előadta a Máv. egyik legfontosabb feltételét a további tárgyalásokra vonatkozólag: a kocsi kiegyenlítésének tisztázását. Értesülésünk szerint a CFR. kiküldöttsége a magyar vasuti bizottság feltételeit elfogadta. A mai nap folyamán csupán az albizottságok tárgyaltak több fontos szakkérdést és csupán ezután kerül rá a sor a kiküldöttségek tárgyalására.

A Radoszlavov-kormány vád alatt.

SZÓFIA. A Radoszlavov-kormány elleni vizsgálat vezetésére kiküldött bizottság bevégezte munkáját és a vizsgálat eredményéről kimerítő jelentést tett a szobranylének. A bizottság 12 pontból álló vádiratot szerkesztett Radoszlavov volt bolgár miniszterelnök kormányának miniszterei és Zsekov volt fővezér ellen.

Rejtélyes kettős öngyilkosság.

Megirtuk, hogy Reguli Kálmán budapesti műépítész agyonlőtte dr. Kemény Arnold ügyvéd feleségét. A rendőri nyomozás a szerelmi tragédiát nem ilyen egyszerűnek jellemzi. Mos az eset részleteiről a következőket jelentik Budapestről: Március 26-án, délután hazakerkezett lakására dr. Kemény Arnold ügyvéd s miután lakását zárva találta, a házmesterrel nyitatta fel az ajtót. A kis udvari szobába még így sem sikerült bejutnia, mert az ajtó előtt valami nehéztárgy feküdt. Az odahívott rendőr segítségével sikerült az ajtót benyomni. Benn a szobában borzalmas látvány tárult szemük elé. Az a nehéz tárgy, amely elzárta az ajtót, egy férfiholttest volt. A holttestben Reguli Kálmán mérnököt ismerték fel, aki nyitott szájjal és szétrocsolt agyvelővel feküdt a szoba padozatán. A kis szoba diványán pedig Kemény Arnoldné találták ülő helyzetben átlótt szívvél. Kemény Arnoldné tizenegy éve volt férjével és házasságából három gyermek származott. Férjével nyugodt, boldog családi életet élt. Reguli Kálmán barátja volt Kemény ügyvédnek. A mérnök mintegy fél év óta nem járt a házhoz, mert az ügyvéd kitiltotta. A kitiltás oka az volt, hogy Reguli állandóan szerelmi ajánlatokkal üldözte az ügyvéd feleségét. Szombat délelőtt Reguli a házmester telefonján többször felhívta az asszonyt, de Keményné nem ment le és azt üzentte, hogy nem ér rá. Tizenegy óra tájban mégis lement és azt mondotta Regulinak, hogy keresse fel. A mérnök fél tizenkettő tájban meg is jelent a lakásban. Az asszony a gyermekeket a kisasszonnyal a konyhába küldte és ő maga az udvari szobába bezárkózott Regulival. Hogy aztán mi történt, az még kiderítetlen.

Az esetet rejtélyessé teszi az a körülmény, hogy a férfit nyitott szájjal találták, ami arra a feltételre adhat okot, hogy esetleg dulakodás közben lötték le. A másik körülmény az, hogy a gyermekek az előszobában egy golyót találtak. Közös öngyilkosságról nem igen lehet szó, mert az asszony egész délelőtt készülődött, hogy a délutáni feltámadáson részt vegyen. A helyszínére kiszállt rendőri bizottság az eset részleteire még nem tudott világosságot deríteni, de valószínű, hogy a kihallgatások megejtése után kideríti a tragédia részleteit.

Egy nemzetközi szélhámós.

Zürich. Nagy feltűnést keltett Bécsben a magyar származású osztrák állampolgárnak, lovag Glück Józsefnek, halálhíre, aki néhány nappal ezelőtt San-Remóban meghalt. Glück híres nemzetközi szélhámós volt. Hosszu ideig majdnem minden ország rendőrsége körözte. Élén állt egy nagy nemzetközi uribandának, amely a legelőkelőbb helyeket és kártyaklubokat látogatta. Glück, akinek karrierje Budapesten kezdődött, igen jó megjelenésű és feltűnő eleganciával öltözködő ember volt. Az volt a kipróbált módszere, hogy áldozatait kártyán kifosztotta és bandájába való belépésre kényszerítette őket. Így sikerült büntársnak megszereznie a budapesti Ramée gróft, és Wolff-Metternich gróft, a volt londoni osztrák-magyar nagykövet unokáját is. A bandának szervezetei voltak Amerikában, Indiában, Japánban és Egyiptomban. Glück Amerikában elrabolta egy amerikai milliárdos leányát, miss Florida Seiletet és miután az apjától nagyösszegű pénzt zsarolt ki, arra kényszerítette a leányt, hogy férjhez menjen Gobl Richard cseh szélhámóshoz. Glück később visszatért Európába és Berlinben meggyilkolta Gobl Richardot, akit árulással vádolt. Akkoriban ez a gyilkosság nagy szenzációt keltett. Azóta a hirhadt szélhámós nem hallatott magáról s most nemrég a francia Rivieran meghalt.

A levélcenzura-hivatalban

Mindenkit érdekel, hogy mi lesz a postaládába bedobott levelek sorsa, mert a közönség a levélcenzura működéséről alig lát valamit, legfeljebb egy kékes pecsétől tudja, hogy létezik levél-cenzura hivatal. Az aradi levélcenzura hivatal a vasutállomás posta-épületében van egy külön e célra berendezett szobában. Hosszu, posztóval beborított asztal mellett ülnek a cenzorok: részint lányok, részint férfiak. Rengeteg levél érkezik ide naponta. A szolgák zsákokban cipelik be a leveleket, külön kezelve a gondosan átkötött és külön könyvelt ajánlott leveleket. Talán egy foglalkozásnál sem lehet olyan kirívó ellentétet tapasztalni a férfi és a női munkakerő között, mint épen a cenzor-nál. A leányok bármennyire is igénybe van véve a munkaképességük, minden levelet a legalap-sabban átolvassák, még az abszolute érdektelen üzletieket is. Persze így meglehetősen nehezen is megy a munka. A férfiak gyorsabban olvasnak, mert minden levélnek a lényegével megelégednek és elég nekik annyi lelkiismeretük megnyugtatóra, ha tudják, hogy miről is van szó valamelyik levélben. A cenzorok már ugyan jól ismerik az egyes leveleket, főként azoknak az írásait, akik gyakrabban igénybe veszik a postát. Eredetileg a rendelet szerint egy-egy postára kerülő levél mind össze két oldal terjedelmű lehet. Mondani sem kell azonban, hogy a közönség nem következtelen önönmagához és ezt a rendeletet époly kevéssé akceptálja, mint akárhány más előírást. A cenzura-hivatal, ha nagyon felgyülemlik a munka, úgy szokott magán segíteni, hogy a két oldalon túl terjedő írást egyszerűen letépi, de azért ehhez a kényszereljáráshoz nagyon ritkán szoktak nyulni.

Egy öreg anyóka jött be a hivatalba. Az ajtóban utját állják, de addig könyörgött amíg mégis meg szánták és beengedték. Darabig megállt az asztalok között, této-vázva tekintett körül és nem tudja, hogy kihez forduljon. Végre is odament az egyik urhoz és bátor-talan hangon szólalt meg: Nagyságos uram, megköszöném szépen, ha valami felvilágosítást szívesedne nekem adni.

Hosszas bátorítás után adta csak elő további mondanivalóját. A leányának udvarol egy fiatal ember. Derék, jó fiú, de hát ő szegény özvegyasszony és neki nagyon kell vigyázni a leányának a boldogságára... mert tetszik tudni kéremalázattal nagyon csapodár ez a mostani férfinépség.

A cenzor nem értett az egész-ből egy szót sem és nem tudta el képzelni, hogy miért is tartozik mindez ő rá. Csak nagyon sokára rukkolt elő az anyóka a tulajdon-

képpeni kérdéssel: — Nagyon kérem a nagyságos urat, sziveskedjék nekem megmondani, hogy szokott-e a leányom völegénye mástól is szerelmes levelet kapni?

A hivatalnokok mosolyogtak: Az anyóka elpirult. Nem kérdezték a nevét, de megnyugtatták, hogy senkitől sem kapott szerel-

mes levelet a völegény. Az anyóka pedig boldogan távozott és nem is tartja hihetetlenül csodálatosnak, hogy a levelek ezrei közül éppen az ő jövőendő vejének levelezésére emlékeznek a cenzorurak. A késő éjjeli órákban fejezi be a cenzura-hivatal napi működését.

Haldoklik a bécsi siber-börze.

BÉCS. Amerika felől furcsa szelek fujdogálnak, olcsósági hullámnak is nevezik és lám, valóban csak egy kis szellőcske egyelőre, és a Grand-Hotel siberkirályai, a koronázatlan textil- és egyéb milliomosok fakós arccal, idegesen szaladgálnak fel-alá, sőt a szálló halljából, szinte fanatikus következetességgel felszedték a Salve (Schieber aller Länder vereinigti Euch!) felírási szönyegét. Még pár hónap előtt egy nagy rendező pályaudvarhoz hasonlított legjobban a Grand hallja, amely hangos volt a siberek zajától s ahol egymás hegyén-hátán szaladtak a waggonok — papíron — s ahol mégis sokmillió tételek cserélték gazdát percek alatt. Ma egészen más a helyzet. A harci zaj elűt, a bábeli nyelvzavar lényegesen kevesbedett s ahogyan kéthárom ember itt most együtt ül, az valami egészen más, mint volt még az elmúlt év utolsó napjaiban is. Eladó, az van rengeteg, az az csak az van, mert vevőt lámpával kell keresni, amíg akad. Mindenki csak adni akar, mindenki zsufolva van áruval, amint addig spekulált, amíg most végre rajtaveszt. Az emberek ülnek, noteszüikben lapozgatnak és kínálnak vas-, textil-, butorárut és minden elképzelhető és a válasz már hetek óta ugyanaz: Nem veszek, teli vagyok áruval. Egy levítézt siberek, hónapok előtt semmi sem volt elég drága, mindent vett és semmit sem adott el. Most fordítva szeretné csinálni, semmi sem volt oly olcsó, hogy oda ne adná. Éppen mondja, most hónapokig nem lesz üzlet, ha csak Csehszlovákia nem vesz, amikor odajön egy köpcös, fekete ur és mondja: Csehszlovákiából jövök, teljes pangás minden vonalon, vevő nincsen, ajándékba se fogadnak el semmit. Mi lesz ebből, sopánkodik a siber és gyorsan összeszámolja, hogy még sok milliót érő vászna van rendelve és még nincsen plaszírozva.

Az idegenek is kezdenek elmaradozni, különösen az olaszok, a kik rengeteget vásároltak Ausztriában és már hetek óta nem veszik át a küldött árukat. Triesztben százával hevernek elraktározva az át nem vett waggonok, butor, vas és gépalkatrészek, narancs és déligyümölcs. Mert persze az osztrák kereskedők meg-

az olasz árukat nem veszik át. Így persze rengeteg pör folyik és még több fizetésképtelenségre van kilátás. A Grand siberbörzéje haldoklik, utolsókat vonaglik. Közben azonban hihetetlen pazzsággal él még a bécsi siber, az Imperial, Grand és Bristol tájékán ugyszólván alig van más pénz forgalomban, mint tizezres, amit könnyen váltanak. Mutattak például két urat, akik az elmúlt évben saját autójukon jártak és ezreket költöttek éjszakáról-éjszakára a Trocaderóban, most mindkettő a csőd szélén áll és nem tudja, mit kezdjen azzal a rengeteg rizzsel, ami még drága áron került hozzájuk s amitől most áron alul sem tudnak szabadulni. Ott ül szerényen és csöndesen I. ur, aki Lengyelországból vetődött a konjunktúra szárnyain Bécsbe és bór-árakban dolgozott és keresett rengeteget. A Femina egyik csillagának autót vásárolt és önagyságának a bundái egyedül több, mint két milliót érnek. Most a Femina táncosnője a másik sarokban ül és rá sem hederít a bórkirályra, aki letört, mert a bór világpiacán nem emelkedtek, hanem estek az árak. Szóval, a Grand siberbörzéje a végét járja és a hírek, a mik Romániából, Németországból és máshonnan érkeznek, egyre kiábrándítóbbak, ezekben a napokban úgy néz ki, hogy a siberek haláltáncra elkövetkezett, akiket a drágaság a milliomosok sorába emelt, a legkisebb olcsósági fuvallat visszadegradált szegény emberekké.

A háborus károk

Bucuresti. A kormány ismét alkalmat nyújt arra, hogy a lakosságnak az a része, mely a háboru okozta kárait még nem jelentette be, további két hónapig még bejelentheti. A bejelentéseket az illetékes járásbíróknál kell megtenni, a járásbírósg kezei alatt működő „kártérítési bizottságok”-nál. Itt a község elöljárósága által igazolt károkról jegyzőkönyvet vesznek fel, amelyben feltüntetik a kár nagyságát is. Ezeket a jegyzőkönyveket a törvénytörvény erre a célra szervezett szakbizottsága elé terjesztik, ahol tárgyalás alá veszik az ügyet, úzeken a tárgyalásokon részt vesznek az állam és a pénzügyigazgatóság képviselői is. A tár-

gyalásokra vonatkozó intézkedéseket a kártérítésekéről szóló rendelet szabályozza. A tárgyaláson a károsultnak, vagy képviselőjének is jelen kell lennie.

Uj rangfokozatok.

A pénzügyigazgatósághoz rendelet érkezett, mely szerint az eddigi címek és fizetési osztályok április 1-től kezdve megszűnnek és helyükbe a következő rangfokozatok lépnek: A pénzügyigazgató administrator financiara, pénzügyi főtanácsos seif de sectie principal I. (I. osztályu főosztálytanácsos). Pénzügyi tanácsos: seif de sectie principal II. (II. osztályu főosztálytanácsos). VIII. fizetési osztályu másodfoku pénzügyi titkár — seif de sectie I. (I. osztályu osztályfőnök), VIII. fizetési osztályu másodfoku pénzügyi titkár — seif de sectie II. (II. fizetési osztályu osztályfőnök), IX. fizetési osztályu elsőfoku segédtitkár — seif de sectie III. (III. fizetési osztályu osztályfőnök), IX. fizetési osztályu II. foku segédtitkár — subseif de sectie (helyettes osztályfőnök) pénzügyi fogalmazó — impiegat classa I. (I. fizetési osztályu tisztviselő), fogalmazó gyakornok — impiegat classa II. (II. fizetési osztályu tisztviselő), kezelő — impiegat auxiliar classa I. (I. fizetési osztályu segéd tisztviselő), díjnok — impiegat auxiliar classa II. (II. fizetési osztályu segéd tisztviselő.)

LEGUJABB.

A mai valutaárfolyamok.

Budapest, március 30. Dollár 365 - 381, márka 563 - 595, lira 1400 osztrák korona 54 - 55, rubel 150, leu 495, szokol 505, svájci frank 6100, korona-dinár 620, leu-nyel márka 46 - 44 és fél. Zürich, március 30. Newyork 576, Milano 350, Prága 750, Budapest 170, Zagráb 400, Bucuresti 790, Varsó 73, Bécs 152 és fél, osztrák leu-nyelgzett korona 105.

Moltke-Vilmos császár lemondásáról.

BERLIN. Gróf Moltke, aki Vilmos német excsászár szárnysegéde volt, könyvet írt a császár utolsó napjainak történetéről és ismeretlen részleteket közöl Vilmos meneküléséről. Hosszas lelki tusa után — írja Moltke többek között — a császár elhatározta, hogy lemond a koronáról, ha a politikai háboru más módon el nem kerülhet. Vilmos azonban kijelentette, hogy megmarad Poroszország királyának. A birodalmi kancellár rendeletére hivatalos közlést adtak ki, amely szerint a császár lemondott a császári trónról és a trónörökös is lemondott a trónörökösödési jogról. Moltke megjegyzi, hogy a trónörökös lemondásáról folytatott tárgyalások alatt nem volt államcsíny, hanem példátlan erőszakosság történt.

HIREK.

A pénzügyigazgató kitüntetése.

Ferdinánd király ma ideérkezett legfelsőbb rendelkezésével Margineantiu Titusz miniszteri tanácsos aradi pénzügyigazgató érdemeinek elismerésül a román csillagrenddel tüntette ki és egyben a lovagi rangot is ajándékozta neki. A csillagrend a legnagyobb kitüntetés, amit román hivatalnok kaphat. Egyben azt is közöljük, hogy Margineantiu pénzügyigazgató felsőbb rendelkezésre nem hagyja ott állását, hanem az illetékes hatóságok legnagyobb meglepedésére tovább is vezeti az aradi pénzügyigazgató-ságot.

— **Averescu beteg.** Bucuressti. Averescu tábornok miniszterelnök súlyosan megbetegedett.

— **A Hazai Fatermelő Részvénytársaság vezérigazgatója Aradon.** Hartenstein Jenő, a Hazai Fatermelő Részvénytársaság vezérigazgatója hosszabb tartózkodásra Aradra érkezett. Értesülésünk szerint Hartenstein vezérigazgató lejövetele összefüggésben áll a Fatermelő vállalat nagyobb arányú terjeszkedésével. A Hazai Fatermelő r. t.-nak eddig is nagyobb kiterjedésű keménytermelése van a magyarországi, csehszlovákiai és jugoszláviai erdőségeken, Arad, Hunyad, és Krassószörény-vármegyékben, valamint nagyarányú puhafatermelése Csikmegyében. Ezenkívül Romániában több fűrésztelepe is működik.

— **A kormány intézkedései a rendfelforgatók ellen.** Bucuressti. A szélső szocialisták ellen utabban annyi súlyos bizonyítékot gyűjtöttek össze, hogy a kormány belátotta a Szocializmus című lap további megjelenését.

— **Goluchovsky Agenor meghalt.** Bécs. Goluchovsky Agenor volt közös külügyminiszter Lembergben meghalt.

— **Osztrák és csehszlovák mozdonyok Romániában.** A CFR. bucuresstii vezérigazgatósága értesítést küldött a kerületi vezérigazgatóságokhoz, hogy a jövőben a Románia és Ausztria közötti csereforgalomban az Ausztriából jövő vonatokat osztrák és csehszlovák rekompenciós szállmányokat ezentúl csupán az osztrák és csehszlovák mozdonyok fogják Romániába továbbítani. A külföldi mozdonyok bőven el vannak látva szénrel és a rekvirálás alól ezek a szénkészletek mentesek maradnak.

— **Diadalmór Görögországban.** Páris. A Havas-ügynökségnek jelenlik Athenből: A behívott görög tartalékosok Konstantin királyt és az országot életvélelkes menetekben járják be a görög fővárosát. Afion és Karahissár bevételének híré a legnagyobb örömmel fogadták. A házak zászlódiszt öltöttek és az utcákon hazafias tüntetések voltak.

— **Kik az igazi újságírók?** A rendőrség nyilvántartási osztálya ezután hívja fel az összes aradi napilapok, hetilapok és folyóiratok szerkesztőseit, hogy a munkatársaiknak a lapkiadók szindikátusa által láttamozott névsorát sürgősen nyújsák be a rendőrség nyilvántartási osztályához, mert a jövőben csak azoknak az újságíróknak újságírói igazolványát ismerik el, kiknek neve a nyilvántartásban szerepel.

— **Szünetel a pénzkezelés.** Az állampénztár az új könyvelési rendszer értelmében most készíti el az 1920. és 1921. évekre a költségvetési évről. Ennek következtében az állampénztárnál holnap, március 31-én a pénzkezelés szünetel.

— **Uj választások Romániában.** Róma. Királyi dekretummal az olasz kamarát április 3-tól kezdve feloszlatták. Az új választások május közepén lesznek.

— **Franciaország nem segíti Wrangel.** Páris. Pelle francia tábornok közölte Wrangellel, hogy a francia kormány kénytelen beszüntetni az orosz menekült katonaság segélyezését.

— **Budapestben betiltott táncok.** Budapest. A magyar belügyminiszter Budapest területén betiltotta a fox-trot, az onestep és a jazz-táncokat.

— **Csak nyolc órai munka után.** A CFR-nél ezideig az alkalmazottak a hét órai munkaidőn túl külön díjazási illetéket kaptak. Ma rendelet érkezett az aradi vasutigazgatósághoz, amely szerint csupán a 8 órán túli munkaidő díjazatik.

— **Eljegyzés.** Kárpáti Károly és Joó Eluska Magyar-Pécska jegyesek. (Mindkettő külön értesítés helyett.)

— **Endrődi Sándor hagyatéka.** Budapest. Endrődi Sándor, a jeles magyar költő zárt borítékban érdekes irodalmi emléket hagyott a székesfehérvári Vörösmarty-körnek. A boríték tartalma a következő: A Vörösmarty-család gyászjelentése a költő elhunytáról, egy 1844-ben megjelent előfizetési felhívás Vörösmarty művére, végül az első Budapesti országos Vörösmarty-gyászünnepele programja.

— **Hét millió lei adósság.** Bucuressti. Egy Ciprul nevű konstanzi kereskedő, Románia legnagyobb import cégei egyikének tulajdonosa, lakásáról nyomtalanul eltűnt. Ciprul hét millió lei adósságot hagyott maga után.

— **Öngyilkos telefonos kisasszony.** Megirtuk, hogy Nagy Margit, a debreceni telefonközpont kezelője hivatalában az éjszakai inspekció alatt öngyilkosságot követett el. Most azt jelentik, hogy a szerencsétlen telefonos kisasszony 260 korona előlegét külön éjjeli munkával törlesztette s ez a megfizetett munka annyira tönkretette egészségét és idegrendszerét, hogy végső elkeseredésében maga ellen fordította a fegyvert.

— **Tanítókongresszus Aradon.** Az aradvármegyei tanítók június 3-án és 4-én kongresszust tartanak a Kulturpala nagytermében. A kongresszuson Moldován József vezető tanfelügyelő fog elnökölni és előadja a jövő tanévre vonatkozó összes terveit. Ugy értesülünk, hogy ezen a napon az összes megyében ugyancsak tanítókongresszusokat tartanak.

— **Bajnoki vívóverseny lesz vasárnap d. e. 9 és d. u. 3 órai kezdettel a Fehér Kereszt nagytermében.** A nevezők nagy klássa és száma méltó érdeklődést válthat ki a közönségből. Jegyélvétel Maidt Emilnél.

— **Jelentkezzenek lakásigazolványért.** Hallgass Jánosné, Deutsch Jánosné, Onita Demeter, Goitea István és Barabás Sándor.

— **Az eltűnt órák.** A múlt évben Maurer Géza átadott Kun József vasuti kalauznak négy darab órát azzal a kéréssel, hogy a vonaton vigye ki az órákat vidéki kilenseinek. Ez év március havában Maurer az ócskapiacra járt és egy árusítónál meglátta az óráit. Azonnal figyelmeztetett egy rendőrt, aki felelősségre vonta az árusítót, az azt valójában, hogy az órákat Lőrinczi Jánostól vásárolta. Lőrinczi Jánost sikerült a rendőrségnek előállítani, aki kihallgatása alkalmával azt vallotta, hogy az órákat egy házalótól vásárolta. A rendőrség most tovább folytatja a nyomozást.

— **Kötelező a segélybélyeg lerovása.** Az állampénztár közli, hogy a segélybélyeg lerovása minden kereskedőre, iparosra, szállodára, kávéházra, vendéglőtulajdonosra és mutatványos helyiség tulajdonosára az elmúlt hónapban megjelent rendelet szerint kötelező.

— **Halálozás.** Tichy Árpád radnai bíróságl végrehajtott nagy csapás érte. Hitvestársa 24 évi házasság után jobblétre szenderült. Temetése 30-án volt Radnán nagy részvét mellett.

— **A szerencsi templom pusztulása.** Röviden hírt adunk arról, hogy virágvasárnapján kigyuladt a református egyház ősi temploma és másfél óra alatt martaléka lett a tűznek. A tűzoltóság tehetetlen volt a gyorsan elharapódzó tűzzel szemben. A harangok nem olvadtak el, de a nagy forróságban elvesztették csengő hangjukat. A szerencsi templommal igen becses ősi emlék pusztult el. A templom 1220-ban, II. Endre magyar király idejében épült és külön nevezetessége, hogy benne őrizték Rákóczi Zsigmond hamvait.

— **Nem kell kaució.** Bucuressti. Ferdinánd király a trónörökös házasságkötése alkalmával megengedte, hogy az aktív tisztek egy hónapig kaució nélkül nősülhessenek.

Incidens egy tárgyaláson.

GRÁC. Az itteni országos törvényszéken feltűnést keltő eset történt egy tárgyalás folyamán. A vádlott, egy Noest Albert nevű 23 éves iparoslegény volt, akit lopásban való bűnrészeséggel vádoltak. Egy terhelő tanu vallomása közben a vádlott megtámadta a tanut és szidalmazta. Ezután megragadta a feszületet és ezzel akarta megverni a tanut. A feszületet nagynehezen vették ki a kezéből. Ekkor a vádlott reprodukálhatatlan istenkáromlást kezdett. Az ügyész az istenkáromlás miatt is vádat emelt ellene, mire a fiatalember ismét megragadta a feszületet és azzal ütötte az őt lefoglaló börtönőröket és bírósági tisztviselőket. Addig verekedett a feszülettel, míg az teljesen pozdorjává tört. Egy börtönőr és egy bírósági tisztviselő megsérült. A dühöngő embert nagynehezen sikerült megfékezni. A tárgyalást ezután elnapolták.

Harding elnök fizetése.

A Daily Cronicle jelentése szerint Harding az Egyesült Államok új elnöke hivatalba lépésétől kezdve 15 ezer font sterling évi fizetésre tart igényt. Ez az összeg háromszor oly nagy, mint amennyit annakidején a kongresszus az első elnöknek, Washingtonnak megszavazott. A kongresszus által először megállapított elnöki fizetés 1873-ig tartott. A mikor Grand tábornokot másodszor választották meg elnökké és kijelentette, hogy az évi 5 ezer fontból nem tud megélni, a kongresszus duplájára emelte fel az elnöki fizetést. Azután Roosevelt kapott magasabb fizetést. Amikor 1905-ben másodszor is megválasztották, újabb 5 ezer fonttal toldották meg a fizetést, amely így elérte a jelenlegi dotációt. Ezenkívül az elnöknek szabad lakása van a Fehér Házban, az Egyesült Államokban díjtalanul utazhatik és még egyéb kedvezményben is részesül, úgy, hogy az elnök évente 50 ezer fontjába kerül az államnak.

Házasság, amely szerelmet hoz

Érdekes történet játszódott le a napokban Aradon. Az elmúlt héten egy aradi jömegjelenésű fiatalember, aki Aradon végezte el 16 eredménnyel a középiskolai tanulmányait, majd utóbb teljesen elszegényedve egy főtéri kávéházhoz állt be pincérnek, házasságot kötött az aradi korzó egyik ünnepelt, külföldi származású szépségével. A házasságkötésnek rendkívül érdekes oka és előzménye volt. A feketeheju, csillogó szemű nőnek a barátja, egy aradi vagyos uriember, hogy az idegen honosságu leánynak kilátásba helyezte repatriálását idejekorán megakadályozza szép öszszegyet kínált fel a fiatalembernek, ha elveszi feleségül a nőt, ami által az aradi illetőséget nyerje. A nagy pénzzel azonban csupán azt a szerény kis feltételt tűzte ki, hogy a házasság megkötés után a fiatalembernek a nővel el kell válnia és ezt már közvetlen a templomból való kijövetel után meg is kell csinálni. A házasság megtörtént. A fiatal pár nászt követő délelőtt a leány felkereste barátját és az igért pénz kifizetését kérte tőle. A férfi kifizette a kilátásba helyezett nagy összeget, amelynek a felvétele után a nő boldogan tért vissza közben megszeretett férjéhez, akitől azóta sem tudott megválni. A fiatal pár így azóta boldogan él együtt.

Színházi laz.

(Budapesti színházak és színházak.)

A napokban jött haza Budapestből egy aradi származású egyetem hallgató, aki a magyar főváros színházairól és művészi életéről a következőkben számolt be az Aradi Közlöny munkatársának: A budapesti színházokról nagyon sok szokatlan és rendkívülit tudnék most mondani. Megegyeznek egymással az összes színházak abban, hogy ha valaki este színházba akar menni, akkor már reggel 3 órakor odá kell állnia a jegypénztár elé. A színházakban mindenütt változatlanul folyik a tavaszi szezon s a budapesti közönség most minden mástól visszavonulva talán még jobban átadta magát a színházak élvezésére. Az Operában reprizek mennek, most éppen a *Hegyek alján*-t játsszák Medek Annával és Sándor Erzsivel. A Nemzeti Színházban most is az ismert ünnepélyes színpaddal tartják meg az előadásokat. Nagy sikerrel játsszák *Bánffy Miklós gróf Nagyrudt*. A darab tárgyát a régi magyar történelemből vette. Az aradi származású Uray Tivadar már régebben megvált a Nemzeti Színházról és most a Magyar színház szerződött tagja. A Magyar színház különben ma Budapest legkedveltebb színháza. *Bus Fekete László Buzavirág* című szindarabja már túl van az ötvenedik előadáson. A darab nagy sikerét Törzs Jenő művészi rendezése fokozta. A Magyar színház horizontján különben *Darvas Lili*, a legújabb csillag áll, akiben az összes pesti színművészek nagy tehetséget látnak. A Buzavirágban lépett fel először. A Királyi színháznak nincsen újdonsága, most is az *Offenbachot* játsszák, amelynek zeneszáma a híres zeneszerző kompozíciójából *Nádor Mihály* állította össze. A színháznál nagyon sajnálják *Rátkai Márton* eltávozását, aki már a következő két héten beül elutazik Amerikába, ahol minden valószínűség szerint hat hónapig fog tartózkodni. Rátkai többek között egy nagy washingtoni színháznál szerződött is van egy hónapi vendégszereplésre. A Királyi színház nyári slágeroperettje *Lehár Ferenc Kék mazur*-ja lesz. *Petróss Sári*, a Városi színház ünnepelt primadonnája a napokban Hollandiába utazott férje meglátogatására, megígérte azonban igazgatójának, hogy a következő újdonságra visszajön a magyar fővárosba. Addig *Tisza Karola* fogja helyettesíteni. Az Esküteri színház *Bródy István* igazgatása alatt működik, hetvenötödik adták itt elő a *Lotti ezredeseit*, amelynek egyik felvonása alatt *Bäcker Bébi*, a budapesti színészvilág ünnepelt alakja, kilenc kosztümben játszotta végig szerepét. A Renais-

sance színházban egyelőre csak filmrevüket rendeznek, a színházi előadásokat majd *Liptai Imre* darabjával kezdik meg. Az Apolló-kabarának nagy érdekessége volt a napokban a *Góth-pár* vendégszereplése a *Hamar egy asszonyt* című Góth-Liptai darabban. A Belvárosi színház központjában most is *Mészáros Giza*, a budapestiek dédelgetett kedvence áll.

Közgazdaság.

Élénk forgalom a budapesti valutapiacón.

Budapest. A valutapiacón elmentében az értékpiacon élénk volt a forgalom. Különösen a nyugati államok bankjegyei iránt volt nagy az érdeklődés. A legutóbbi árfolyamokhoz mértén igen magasan indultak a jegyzések és az árfolyamok később is emelkedtek. Március 29-én a tőzsdézáráskor a következők voltak a kurzusok:

Dollár 300—320, francia frank 2300—2350, márká 510—535, lira 1260—1280, osztrák korona 41—57, rubel 125—145, leu 410—430, szokol 425—445, svájci frank 5150—5250, korona- és frankdinár 580—590, lengyel márka 42—44. Bécs, március 29. Márka 1188, leu 945, lira 2800, francia frank 4900, svájci frank 12300, dollár 716, rubel 305, szokol 930, angol font 2800, dinár 1950, magyar bankjegy 2019, lengyel márka 98. — *Zürich*, március 29. Berlin 917 és fél, Hollandia 200, Newyork 580, London 2272, Páris 4005, Milano 2305, Prága 760. Budapest 195, Zágráb 400, Bucuresti 800, Varsó 75, Bécs 150, osztrák lebelyegzett korona 105. Arad, március 30. A valutapiacón az irányzat igen lanya. A dollár kurzusa 69, a márkáé 1.21. Timisoaran (Temesvárott) a kurzusok ugyanilyen magasak.

A részvénytársaságok megadóztatása.

Bucuresti. Az *Izbanda* állítólag biztos forrásból arról értesül, hogy a tőkeadót nem a részvényesekre, hanem a részvénytársaságokra fogják kivetni és pedig olyképen, hogy a részvénytársaságok esetleg újabb emissió útján az állam részére oly százalékos részvénnyeket átadni, amennyit az adószázalék kitesz. Egy tíz millió lei alaptőkével bíró részvénytársaság például így módon úgy fogja adóját fizetni, hogy 1.200.000 lei értékű részvényt bocsájt ki és ennek 12 százaléka az állam tulajdonába megy át.

Megszüntették a csődöt a Pallos-cég ellen. Budapest. A szerencsétlen végű vicinális ügyletekbe belebukott Pallos és társa cég ellen nagy botrányok után 1908-ban megnyitották a csődöt. Tíz-három év elmúltával a budapesti törvényesség mint csődbíróság vagyonihiány következtében megszüntette a csődöt.

Megszűnt Budapesten a sörbojkott.

Budapest. Az itteni vendéglősök és sörgyárosok között ellentétek merültek fel, mert a vendéglősök nem elégedtek meg az a részeseddel, amelyet a felémelt sörárakból a sörgyárosok kivántak nekik juttatni. A sörbojkott idején a vendéglősök a borpiac pangásával szemben kedvezőnek látták arra, hogy a borkészletüket értékesítsék. A felmerült ellentéteket tegnap sikerült eloszlatni és így mártól kezdve a sörbojkott megszűnt.

Tilos a szervusz.

A Prager Tageblatt írja: A volt császári és királyi hadsereg bizonyára a legkedélyesebb hadsereg volt. Nyelvét, amely az összes nemzetiségek összes dialektusainak keveréke volt, a német szövetséges alig értette meg. De még sokkal kevésbé értették a németek, hogy miért tegezték a tisztet. Az egyforma rangfokozatu sarzsik között más meg szólítást nem ismertek, mint a szervuszt. De a magasabb rangúak is tegezték az alantasabbakat s a háboru folyamán igen sok ötven éves népfelkelő hadnagyot egyszerűen szervusz te, megszólítással üdvözölt akárhany husz éves főhadnagy. Most azután a csehszlovák tisztet szövetségének központi bizottsága kimondotta, hogy a szövetség tagjai a társadalmi életben egymást urazni kötelesek és nem a te, hanem az ön megszólítással kötelesek egymással érintkezni. Kivétel csak akkor áll fenn, ha az illetők között intim a barátság.

Pang az ékszerkereskedelem.

(A szovjet ékszer eladása lenyomta az árakat.)

BUDAPEST: Még hónapokkal ezelőtt Budapesten párisi kereskedők jártak, akik fantasztikus áron vásároltak ékszereket, drágaköveket, arany- és ezüsttárgyakat. Ezek a kereskedők most teljesen elmaradtak, aminek igen érdekes háttere van. Az orosz szovjetkormány ugyanis rengeteg mennyiségű ékszert dobott az európai piacra olyannyira, hogy a világpiac is nagy áresés állott be. Oly nagy tömegekben jelentkezett az orosz áru, hogy az angol, amerikai és francia kereskedők már meg sem vették. A drágakövek ára folytonosan esik s ugylátszik ennek tudható be az is, hogy a közismert drágakő hirdetések a napilapokban teljesen elmaradtak. De a közönség is inkább tartózkodó, másrészt a középosztály már tudott minden értéken és azok, akik nincsenek ráutalva arra, hogy utolsó mehetsvárukhoz forduljanak, nem adogatják el birtokukban levő ékszereiket és drágaköveiket.

Mozl.

A mozgóképszínházak másora. Március 31-én az Apollóban: *Koldus és királyfi*. Ókori angol legenda. — Az Uránában: *Fegyenc*. Dráma.

Koldus és királyfi — utóbbára az Apollóban. A háboru előtti grandiózus mozifilmekre emlékeztet az Apolló másoddarabja, a *Koldus és királyfi*, mely két nap óta vonz telt házakat. Mark Twain, a hírneves amerikai elbeszélő eleven és színekben gazdag regénye minden bájjával és szellemes ötletességével elevenedik meg a nagyszíni filmen, melyről a hamisítatlan korfestés sem hiányzik. Beláthatatlan tömegek hullámanak a filmen s festői szépségű mesterien megrendezett ünnepi felvonulásokban gyönyörködhetünk. A kis csavargó és a bájos kis királyfi találkozás csupa poézis és ragyogó humor sugárzik kedvesen kigondolt terveik végrehajtásában. A két gyermek, a kiváltságos jölétnak és az utca nyomorának két apró reprezentánsa helyett cserélnék néhány napra és ebből szövődik tovább a megkapó, kedves, derűlökasztó történet. A nagyszerű filmet, amely gyermekeknek és felnőtteknek egyaránt pompás szórakozást nyújt csütörtökön mutatja be utóbbára az Apolló. Az előadások e nagyszabású képnél kivételesen 3, 5, 7 és 9 órakor kezdődnek.

Törzs Jenő — az Uránában. A magyar drámai színészet egyik legkiválóbb reprezentánsa, Törzs Jenő játsza a főszerepet az Uránia színház csütörtöki újdonságában, a „Fegyenc”-ben. Törzs Jenő kiváltságos színjátszó tehetsége pompásan érvényesül az üldözött fegyenc szerepében. Partnerei is a legjobb nevé pesti művészek sorából kerülnek ki. A darab mesészövege igen érdekfeszítő és egészen új drámai lehetőségekkel ismereti meg a nézőt.

A legszenzációsabb bűnügyi filmet mutatja be az Apolló színház „Milliók a kofferben” cím alatt április harmadikától, vasárnaptól kezdve.

Olesőbb főzés.

(Egy orosz mérnök találmánya.)

Egy Belgrádban élő orosz mérnök, Feodor Feodorovics Bogatirjev óriási jelentőségű találmányokkal vonja magára a figyelmet. Sikerült neki oly kályhákat és takaréklámpákat készíteni, melyek a legrövidebb idő alatt és a legminimálisabb tüőanyag elhasználásával melegítik be a szobát és főzik meg az ételeket. Ezenkívül új építőanyagot is talált fel a mérnök, melyet száraz vagy habarcsos állapotban a legolcsóbb házakat lehet építeni. Bogatirjev a belgrádi községi előjáróság előtt mutatta be nagyjelentőségű találmányait. A tereben különböző takaréklámpák voltak felállítva. Az egyiket a kaszárnyákban való tömegfőzésre konstruálta meg Bogatirjev. Az orosz mérnök egy és fél óra alatt ötötöt ebédet főzött meg és mindössze két kilogramm fát használt fel. Emellett igen nagymennyiségű meleg víz is állt mosogatóra készen. Érdekes, hogy sem a főzés alatt, sem azután a tereben nem lehetett meleget érezni. Ennek titka abban rejlik, hogy a takaréklámpák belől hőszigetelő anyaggal vannak kibélelve, melyek nem engedik át a hőséget. A kisebb takaréklámpák olyan alakúak, mint két egymás mellé tett láda, mindegyik láda hatvan-nyolcvan centiméter nagysága, úgy, hogy az egész takaréklámpa igen kis helyet foglal el és egy méter husz centiméter magas. A hőséget a hőszigetelő anyagok következtében konzerválni lehet és az huszonnégy óra múlva újból felhasználható főzésre. A kályha alsó részében van egy űr, mely az ételek eltevésére szolgál. Az ételek hidegen is tarthatók ha egy perc-re hideg levegőt bocsátanak be, vagy pedig egy darab jeget helyeznek az űrbe. Bogatirjev azt állítja, hogy kályhában csupán három százalék hőség megy veszendőbe. A kaszárnyák részére szolgáló takaréklámpán háromszáz ember részére való egyforma ételt főztek meg nagyon rövid idő alatt és mindössze tizenkét kilogramm fát használtak el. Bogatirjev azután bemutatta az általa feltalált építési anyagot melyet kalapáccsal nem lehet szétörni, de fűrésszel könnyen átvágható. Az orosz mérnök szerint egy ötszobás földszintes ház felépítése ezen anyagból ma tizenháromezer dinárba kerül. Bogatirjev mérnöknek a belgrádiak „csodálóvó” nevet adták. Ezt igazán megérdemli.

A szerkesztésért

KAROLY JÓZSEF

felel.

Budapest — Arad

waggonrakományok és darabáruk szállítását leggyorsabban, megbízható kísérettel elvállalja bárhol, bármely román államára

Heisler Ignác

szállítóüg Budapest, IV., Hald-utca 10.

Távirati cím: Heislerig, Budapest. Saját határkirendeltségek: Biharkeresztés, Kőtegyán, Lőkősháza. 10711

Csunya nők szépek,
szép nők szebbek
lesznek a HAJÓS-féle

DORÉ-CRÉME

használat után. 10175

Hajfestő „Melogen”

alkalmas legjobb gyártmánya fekete és barna színekben. Ár 35 K. Fenti serek kaphatók

Hajós gyógytárban
Aradon, Bulev. Regina Maria 22.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

En apróhirdetések díját szavak szerint állítjuk.

Minden szó hirdetéséért 75 bani.

Vastagabb betűkkel 1 lei 50 bani.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat elhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 5 óráig vesszük fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szóig 7 lei 50 bani.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető megváltoztassa.

Levelezés.

„HEJEHUJA BARÓ”-NAK levele van. 1343

„UDVARIAS”. Levelet későn kaptam meg. 1344

„ANDERSEINNEK”. Levele van. 1345

„33”-NAK levele van. 1346

„UDVARIAS”-NAK levele van. 1347

„AMOR” jelígre levél van a kiadóban. 1348

EGY SORSÜLDÖZŐT jó megjelenésű fiatal iparos komoly szándékból megismerkedne lehetőleg vidéki fiatal özvegyvel vagy árva leánnyal, kor 20—28-ig, némi hozománnyal. „Baldog jövő” jelígre fényképes leveleket a kiadóhivatalba kérek. 1341

Alkalmazás.

ÜGYES FÜSZERES SEGÉD teljes elvállalással és fizetéssel azonnali felvételt. Italszakmában jártas előnyben. Román nyelv megkívántat k. Csak személyes ajánlatokat veszek figyelembe. Költséget csak megállapodás esetén biztosítok. Fuchs Bernát, Gurahont. 1692

EJJEI ŐR felvételt. Cím a kiadóban. 1332

FÜSZERKERESKEDŐ SEGÉD azonnali belépésre állást keres. Cím: Brinda Simon, Butyán. 1349

ÜGYNÖKÖK magas fizetéssel százalékkal felvételt. Braum, Calea Banatului (Asztalos Sándor-utca) 2. 10481

INTELLIGENTES ártér Freulein mit Jahreszeugnissen wird gesucht. Arthur Rosenberg, Strada Moise Nicoara (Petőfi-utca) 7. 10743

Vétel és eladás.

EGY nagy ebédő perzsa eladó. Vargáné, Thökölly Imre-utca 29. 1208

OT—HAT EVES gyermeknek való tavaszi kabát 32-es félcipő, szalma kalap, jókarban levő gyermekjátékok (kugli építő kocka stb.) eladó. Str. Consistoriului (Batthyány-utca) 23. I. jobb. 2091

ÚJ FEKETE SALON ÖLTÖNY, közep-termetre eladó. Cím a kiadóban. 2105

TELJESEN ÚJ rövid fekete zongora és szürke mokett férfi garnitúra eladó. Str. Popa Ioan Russu (Lujza-utca) 4. földszint. 1338

RITKA, szép bélyeggyűjtemény olcsón eladó. Megtekinthető Wallinger hirdetésében Lázár-utca. 10743

KOMPLETT ezüst evőkészlet tokban, antik ékszer garnitúra, ezüst ltkör-készlet arany égetésű majolika vázák művészi olajfestmények, kézimunka asztalterítők díszpárnák, kézhimzésű zsebkendők, fehérneműk, új briliáns gyűrű, skunks-boa 10 hold föld eladó. Strada Consistoriului (Batthyány-utca) 3. 1350

ANTIK és modern porcellán, butort, szőnyeget festményeket, ékszer, ezüstöt vesz és elad Salon Artistique. Allandó kiállítás. Bulevardul Regina Maria (Andrássy-tér) 21. szám. 10621

CSÓNAKOT, könnyűt és jókarban levőt a nyári szezonra bérelnek, esleg megvennek. Értekezni lehet délutánoként az Arad. Közlöny kiadóhivatalában. 500

MASZNALT ÓLOM megvételre keresetlik. Bővebbet a kiadóban.

Ingatlan.

ALKALMI VÉTEL! 12.500 Leit jövedelmező ház elutazás miatt 120.000 Leitért eladó. Cím a kiadóban. Ügynekők díjaztatnak. 10892

MACÁN sarokház jóforgalmu vendéglővel és fűszerkereskedéssel eladó. Bővebbet Wallingernél Lázár-utca. 10744

PIATA AVRAM IANCU (Szabadság-tér) közelében egy emeletes ház kedvező feltételek mellett eladó. Érdeklődni Kaszartca 6—7.ajtó 2. 1331

VILAGOS mellett a Galsai hengergőzmozomnak felerésze eladó. Id. Asler Róbert. 1333

Uzletek.

STRADA MARASESTI (Kossuth-utca) legforgalmasabb helyén üzlethelyiség berendezéssel átadó. Értekezni dr. Szalay ügyvédnél Bulevardul Regele Ferdinand (József főherceg-ut) 18. 10743

Különféle.

FÉNYKÉPNAGYÍTÁST, arcképfestéseket természet vagy bármilyen fénykép után készíti Sándor Gyula arcképfestő, (rossz képek kijavítását is vállalom.) Bulev. Regele Ferdinand (József főherceg-ut) 12. aranybevitő mellett. 1339

EKÉKET,

KUKORICAVETŐGÉPEKET, EXSTIRPATOROKAT, stb.
DRÓTSZEGEKET, KASZÁKAT, LÁNCOKAT, SZÖLLŐ-
PERMETEZŐKET, stb.

REZGÁLICOT, KÉNPORT, GUMMITÖMLŐKET, stb.
MINDENNEMŰ MŰSZAKI CIKKEKET, GÉPOLAJOKAT, stb.
raktárról azonnal szállít nagyban és kicsinyben az

Erdélyi Szász Gazdasági
Egyesület Géposztálya

SIBIU (Nagyszében), Salzgasse 22., valamint annak fiókja:
Segesvár, Balergasse 47. és tólerakata: Hann és Társa
R.-T. Cluj (Kolozsvár), Heltai-u. 3. 194

Dr. FÖLDES ES HEMS orvosi laboratórium Aradon. Végez emberi vialkók, vizelet köpök, ex- és transudátum vizsgálatát. 10831

APRÓHIRDETÉSEKET az Arad. Közlöny részére felvesz Wallinger István hirdetésfelvételi irodája Lázár Vilmos-utca, Klein I. hirdetés és hirdar irodák Strada Romanului (Zrinyi-u.) és Mandul Bulevardul Regele Ferdinand I (Borobéni-tér) 15. szám alatti papírüzlet. Haasz ügynöksége, Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 2.

Komplett lakásberendezés,

mely áll egy konyha és két szobaberendezésből, azonkívül edények, fehér- és ágynemű, jutányosan eladó. Bővebbet 10748

Dokasztoló Józsefnél, Textilgyár.

Kimutatható

500,000 Leit jövedelmező

vállalathoz 500,000 Leit tőkével társ keresetlik. Komoly reflektánsok forduljanak: 10892

HAASZ irodájához

Str. Eminescu (Deák Ferenc-u.) 2

Csemegé és fűszertek-
tekben jól bevezetett 1040

képviselőt

keres cukorka gyár. Kaució képesség megkívántatik. Ajánlatok referenciákkal „Megbízható képviselő” jelígre a kiadóba kéretnek.

Használt ólom

megvételre keresetlik.
Bővebbet a kiadóhivatalban.

FÜMAG

garantált 90%-os nagyobb mennyiségben is kapható.

Ertekezhetni: délután 2—4-ig
Apaffy Mihály-utca 20. (Mosóczy-telep). 10481

J. GARTNER

női szabóság

párisi mintára. 1145

Bulv. Reg. Maria (Andrássy-tér) 21. sz.

Névjegyeket, levél-
papirokat, meghívó-
kat, üzleti és hivatali

nyomtatványokat

kisebb-nagyobb mennyiségben legjutányosabb, legosinosabb kivitelben és legjobb papíroson készít az

Aradi Közlöny nyomdája

(Az Arad-eszandai egyesült vasúti palotájában.)